

Цимбалюк І.О. Податкові платежі як основа фінансової незалежності місцевого самоврядування / І.О. Цимбалюк // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: [матеріали ХІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (29-30 трав. 2014 р.)] відп.ред. Л.Ліпич. – Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2014. – С. 172-174.

УДК 35:336.14

Цимбалюк Ірина Олександрівна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів та
оподаткування, СНУ ім. Лесі
Українки

ПОДАТКОВІ ПЛАТЕЖІ ЯК ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Ключовим питання подальшого економічного розвитку України є підвищення рівня фінансової незалежності місцевого самоврядування, адже від фінансових можливостей залежать в кінцевому результаті реальні владні функції місцевих органів влади, можливість участі місцевої влади у розвитку території.

У наш час перед місцевими органами влади ставляться нові завдання щодо соціально-економічного розвитку територій та підвищення добробуту територіальної громади, розв'язання яких вимагає збільшення фінансової бази. Фінансовою базою та вирішальним фактором регіонального розвитку при цьому виступають місцеві бюджети, наявність яких закріплює економічну самостійність, активізує господарську діяльність в регіоні, дозволяє органам місцевого самоврядування розвивати інфраструктуру та розширювати економічний потенціал підвідомчої території.

Самостійність місцевих бюджетів можлива лише за наявності достатніх власних доходів найнадійнішим джерелом яких є податки та збори. Як свідчить досвід економічно розвинених країн світу, значна частка у доходах місцевих бюджетів належить саме податковим надходженням.

Не зважаючи на велику кількість місцевих податків, у розвинених країнах ключове фіскальне значення мають лише деякі з них. Перш за все – це помайнові податки, що має економічне обґрунтування, оскільки оподаткування майна гарантує стабільне надходження доходів до бюджету. Майно є найбільш перспективним об'єктом для розвитку місцевого оподаткування, проте в Україні ситуація ускладнюється слабким розвитком ринку нерухомості, відсутністю необхідних інформаційних систем, які б характеризували об'єкт оподаткування [1, с.64].

Вітчизняна практика доводить, що на сьогодні в Україні фінансова незалежність місцевої влади є досить умовною.

Місцеві бюджети в Україні переважно дотаційні, що в умовах відсутності державних трансфертів ставить їх на межу виживання. Потрібно наголосити на тому, що в європейських країнах місцеві бюджети формуються за рахунок власних і закріплених джерел доходів. Натомість в Україні в доходах місцевих

бюджетів переважає частка офіційних трансфертів. При цьому місцеве самоврядування не використовує наявного податкового потенціалу [2, с.3].

Згідно з ПКУ, перелік місцевих податків і зборів визначається на державному рівні. Самостійне встановлення місцевих податків і зборів зводиться лише до вибору та затвердження джерел з переліку, встановленого Податковим кодексом України, а також варіювання (збільшення/зменшення) ставок місцевих податків і зборів у законодавчо затверджених межах. Ці та інші норми свідчать про проблеми зміцнення фінансової незалежності та необхідність удосконалення законодавства щодо розширення прав місцевої влади у сфері бюджетних відносин.

Можна констатувати, що понад 4/5 усіх податкових надходжень до місцевих бюджетів України забезпечує саме податок на доходи фізичних. Сьогодні є актуальною оцінка сучасного стану та з'ясування можливостей поліпшення фінансового забезпечення місцевого самоврядування за рахунок удосконалення механізму справляння податку на доходи фізичних осіб [2, с.3].

У створенні ефективного механізму регіонального розвитку та забезпечення фінансової стійкості територіально-адміністративних одиниць пріоритетне значення має удосконалення податкової політики у напрямку реального зниження податкового тиску на суб'єктів господарювання та скасування численних податкових пільг, які значно порушують територіальну справедливість оподаткування та руйнують економічну мотивацію органів місцевої влади щодо нарощування податкової бази; удосконалити трансфертну політику щодо справедливого надання фінансової допомоги регіонам для вирівнювання рівня їх соціально-економічного розвитку; піднесення фіскальної ролі місцевих податків і зборів; надання самостійних прав органам місцевого самоврядування в місцевому оподаткуванні; розвиток місцевих податків і зборів, які відображають політику органів місцевого самоврядування в галузі зайнятості, соціального захисту населення, охорони навколишнього природного середовища [3, с. 25]. Реформування місцевого оподаткування повинно мати на меті максимізацію та стабілізацію доходів місцевих бюджетів, корегування дій ринкових механізмів, урахування інтересів підприємства, реалізацію соціально-справедливої податкової політики [1, с.64]. Вирішення комплексу проблем, що склалися на місцевому рівні, дасть змогу значною мірою оптимізувати бюджетні відносини в нашій країні та зміцнити економічну самостійність адміністративно-територіальних одиниць. А це, в свою чергу, призведе до зростання рівня політичної незалежності та фінансового забезпечення місцевого самоврядування, сприятиме розбудові демократичної держави.

Література

1. Бондарук Т. Г. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування та можливості його застосування в Україні / Т. Г. Бондарук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – Ірпінь: Національний університет державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – с. 56-66.

2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України» (щодо підвищення фінансової самостійності місцевих

бюджетів України) / О.П. Кайда, І. І. Сех, М. Й. Головка, Ю. А. Михальчишин. – К.: ВРУ. – 2013. – с.5.

3. Білоконь О. О. Основні напрямки реформування та підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів / О. О. Білоконь // Сборники научных работ НТУ "ХПИ" : Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. – №27. - Вестник НТУ "ХПИ", 2010. – №27. – с.21-28.